

بررسی مولفه های موثر بر ارتقاء فرهنگ و تمکین مالیاتی مودیان سازمان امور مالیاتی کشور (مطالعه موردی: اداره کل امور مالیاتی استان آذربایجان غربی)

حسین بی زوال

کارشناسی ارشد اقتصاد اسلامی، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران.

Hosseinmk2016@gmail.com

شماره ۲۳ / بهار ۱۳۹۹ (جلد سوم) / صص ۳۹-۴۶
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره سوم)

چکیده

این پژوهش در پی روشن ساختن این قضیه هست که آیا مولفه های مورد مطالعه تأثیری در فرهنگ و تمکین مالیاتی دارند یا نه؟. این تحقیق به لحاظ اهداف، پژوهشی کاربردی هست. جامعه آماری این تحقیق شامل مودیان فعال واحد مشاغل استان آذربایجان غربی که تا عملکرد سال ۱۳۹۷ حداقل ۲ سال سابقه مالیاتی دارند. برای جمع آوری داده ها از پرسش نامه ی تهیه شده توسط محقق که به تأیید استاد راهنما رسیده استفاده شده است. بعد از بررسی روایی و پایایی، و تعیین حجم نمونه به وسیله فرمول کوکران که ۳۸۳ نفر از جامعه ۱۹۳۵۷۰ نفری به دست آمد، تعداد ۴۰۰ پرسش نامه بین مودیان مشاغل استان توزیع شده که حدود ۳۸۴ پرسش نامه جمع آوری شد و به وسیله نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و فرضیه چهار به علت اینکه نرمال درآمده بود از طریق آزمون T و بقیه فرضیه ها به علت غیر نرمال بودن از طریق آزمون ناپارامتریک دو جمله ای مورد آزمون قرار گرفتند و مشخص شد که به غیر از فرضیه اول که مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی هست، بقیه فرضیه ها رابطه معنی داری با فرهنگ و تمکین مالیاتی دارند. به این معنا که فرضیه های ۲ الی ۶ روی فرهنگ و تمکین مالیاتی موثر می باشند. و در نهایت در راستای نتایج تحقیق پیشنهادهای کاربردی برای بالا رفتن فرهنگ و تمکین مالیاتی و همچنین پیشنهادهای نیز جهت تحقیق محققان آتی ارائه گردید.

واژگان کلیدی: فرهنگ مالیاتی، تمکین مالیاتی، قوانین مالیاتی، مودیان مالیاتی.

مقدمه

یکی از نکات مورد تأکید عموم متخصصین علم مالیه عمومی و مدیران مالیاتی برای ایجاد پایه مالیاتی جدید و حتی بسط و گسترش پایه های مالیاتی قدیمی، رشد و توسعه فرهنگ مالیاتی در جامعه است؛ چراکه هرچه جامعه دارای فرهنگ مالیاتی غنی تری باشد، وصول مالیات توسط سازمان امور مالیاتی با موفقیت و سهولت بیشتری همراه است و مؤدیان مالیاتی نیز با رغبت و احساس مسئولیت بیشتری اقدام به انجام وظایف قانونی خود می کنند. نظربه این که بعد از نفت، مالیات مهمترین منبع تامین درآمد دولت می باشد و با توجه به نقش روز افزونی که در برنامه های توسعه اقتصادی کشور برای مالیات

در نظر گرفته می شود، لذا تحقق درآمدهای مالیاتی از اهداف مهم دولت می باشد از آنجا که مال و ثروت مورد علاقه مردم می باشد، پس افراد حاضر نیستند به آسانی آن را به کسی داده و یا در هر راهی خرج کنند، لذا دولت ها برای وصول مالیات با مشکلاتی روبرو بوده و ادارات گسترده ای را در کشور برای وصول آن تأسیس نموده اند. در حال حاضر وضعیت موجود فرهنگ مالیاتی در کشور به نحوی است که این دیوار بی اعتمادی همچنان بلند است. دولت با این نگاه به مقوله مالیات می نگرد که مودیان در سطح عمومی مالیات واقعی خودشان را پرداخت نمی کنند و مودیان نیز به دولت به عنوان نهادی می نگرند که مالیات دریافتی را صرف امور خدماتی و رفاهی نمی کند. البته در سالهای اخیر اقداماتی در جهت کاهش این فاصله بی اعتمادی از طرف دولت برداشته شده است و طرح خوداظهاری مالیاتی مبنی بر اعتماد به گفته مودیان در آنچه که بیان می کنند، نمونه ای از این فضا سازی مبتنی بر اعتماد در کنار بهره گیری از سامانه های الکترونیکی و تسلیم اظهارنامه های اینترنتی و همچنین پرداخت اینترنتی می توان اشاره نمود. به هر حال آنچه که نمایان است نشان از وجود یک فرهنگ مالیاتی ضعیف در جامعه می باشد فرهنگی که بر روی آن کار سیستماتیک و علمی انجام نشده است. همواره این سوال مطرح بوده که چرا هیچگاه مالیاتهای تشخیصی با مالیات های وصولی مطابقت نداشته و قسمت قابل توجهی از درآمدهای مالیاتی تحقق نمی یابد. بطور کلی امکان وصول درآمدهای مالیاتی محقق نخواهد شد جزء با افزایش فرهنگ مالیاتی نسبت به مالیات های تشخیصی، از این رو سازمان مالیاتی کشور به عنوان متولی وصول درآمدهای مالیاتی همواره با صدور بخشنامه ها و دستورالعمل ها ضمن تاکید بر عدالت مالیاتی سعی در وصول مالیات حقه دولت نموده است. لذا این تحقیق به دنبال بررسی این موضوع است که:

- آیا مکانیزه^۱ کردن فرایندهای مالیاتی و منطقی کردن مراحل اخذ مالیات در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی تاثیر دارد یا نه.
- آیا اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی و نحوه مصرف آنها در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی تاثیر دارد یا نه.
- آیا ساده سازی و شفاف سازی متون مالیاتی و آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی بر ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی موثر می باشد یا خیر.

- آیا آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی بر ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی موثر می باشد یا خیر.
- آیا افزایش عدالت و کارکرد سازمانی بر ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی موثر می باشد یا خیر.
- آیا حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی بر ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی موثر می باشد یا خیر.
با توجه به اینکه مطالعه فرهنگ مالیاتی در برخی از کشورها سابقه به نسبت طولانی دارد؛ با این وجود در ایران موضوعی جدید است. در نظام مالیاتی کشور ما فرهنگ پرداخت مالیات به طور داوطلبانه براساس خوداظهاری پایین است؛ چراکه سیستم مالیاتی کارساز و موثر نمی باشد همچنین اعتماد متقابل هم بین ماموران تشخیص و مودیان مالیاتی گاهاً به علت نوع رفتارهای ماموران مالیاتی وجود ندارد. در حال حاضر با توجه به اینکه سازمان امور مالیاتی جهت قطعی نمودن پرونده های مالیاتی و وصول درآمدهای مالیاتی با توجه به مسائل مطرح شده فوق و طولانی شدن مراحل اخذ مالیات بعلاوه اعتراض مودیان به برگه های تشخیص مالیاتی متحمل هزینه های زیادی می گردد بررسی عوامل موثر بر ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی می تواند تاثیر بسزایی در کاهش زمان و هزینه وصول مالیات ها را در برداشته باشد. تمکین مالیاتی، باعث ایجاد تعهداتی نظیر

¹ Mechanized

اعلام درآمد، تنظیم و تسلیم به موقع اظهارنامه، نگهداری و ارائه اسناد و مدارک مورد نیاز به مراجع مالیاتی، پرداخت به موقع بدهی مالیاتی در زمان مقرر و همچنین کاهش زمان تأخیر در پرداخت مالیات ها، می شود. یکی از روش های مطلوب، شناسایی و بررسی تأثیر عوامل موثر بر ارتقای تمکین در مودیان مالیاتی و بکارگیری آن هاست که گمان می رود در جهت ارتقای تمکین مودیان مالیاتی موثر واقع شود.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

جامعه از طریق فرایند جامعه پذیری سعی می کند تا الگوهای صحیح رفتاری و به تعبیری دقیق تر هنجارهای اجتماعی را به اعضایش بیاموزد. در واقع آنچه که ما رفتار می کنیم حاصل و نتیجه آن چیزی است که به ما یاد داده شده است ما آموخته ایم و اگر خلایق در رفتار ما مشاهده می شود بدان معناست که، یا به ما آموزش نداده اند و یا اینکه ما آنرا به فراموشی سپرده ایم. به نظری رسد فرهنگ مالیاتی که یک اصطلاح احساسی باشد. این خصوصیت عمدتاً براساس این واقعیت است که مالیات دهندگان معمولاً با ابزار مالیات بعنوان آفرینش هنری ذهن انسان مشکل داشته باشند (یوگاولی، ۲۰۰۵). در هر صورت فرهنگ مالیاتی آمیزه ای از نگرشها، باورها، اعتقادات، کنش ها، و عکس العمل ها می باشد که ما نسبت به سیستم مالیاتی پیدا می کنیم و طی آن یاد می گیریم که در قبال نظام مالیاتی چه وظیفه ای به دوش ما گذاشته شده و چه نقشی را باید ایفا بکنیم. معمولاً هدف درآمدی سیستم مالیاتی به عنوان معیار اندازه گیری عملکرد، مورد توجه مسئولین قرار می گیرد به نحوی که پیشینه کردن وصولی کل بصورت تنها وظیفه مدیران مالیاتی جلب توجه می کند. اما باید در نظر داشت که چنین درآمدی چگونه وصول شده است یعنی اثر آن بر عدالت مالیاتی، عواقب سیاسی آن برای دولتها و تأثیر آن بر سطح رفاه اقتصادی نیز به همان اندازه مهم است. بنابراین سطح وصولی مالیات، معیار ساده ای برای اندازه گیری کارایی مدیریت مالیاتی است. معیار دقیق تر اندازه گیری کارایی مدیریت مالیاتی، درجه تمکین مؤدیان در بخشهای مختلف جامعه مودیان است (ریچاردام برد، ۱۳۷۵) به هر اندازه که سیستم مالیاتی با نرخ تمکین داوطلبانه بیشتری روبرو باشد، بهبود در وضعیت شاخص های مالیاتی امکان پذیرتر می شود. با افزایش نرخ تمکین، نسبت درآمدهای مالیاتی واقعی به درآمدهای پیش بینی شده بودجه افزایش می یابد و ضمن کاهش شکاف مالیاتی، تشکیلات مالیاتی به سمت عدالت خواهد رفت. تمکین مالیاتی، زمانی به لحاظ فرهنگ سازی مالیاتی اهمیت می یابد که به صورت داوطلبانه و از جانب مؤدیان صورت پذیرد. صورت ایده آل تمکین در خود اظهاری مالیاتی تجلی می یابد. اما دایره تمکین مالیاتی تا پذیرش اولیه مالیات های تشخیصی توسط سازمان هم گسترش می یابد (گزارش عملکرد سازمان امور مالیاتی، ۱۳۸۳). تحقیق حاضر در پی بررسی عوامل مورد نظر تحقیق و تأثیر یا عدم تأثیر آن در فرهنگ و تمکین مالیاتی می باشد، و این بررسی به ما این امکان را خواهد داد که میزان تأثیرات عوامل تحقیق حاضر را به دست آوریم و سپس به سهولت می توان در مورد اینکه چه اقداماتی انجام بگیرد تا تغییرات مورد نظر در عوامل تحقیق در راستای افزایش فرهنگ و تمکین مالیاتی صورت بگیرد اظهار نظر نمود. و کاربردی کردن تغییرات به دست آمده نهایتاً به اهداف مورد نظر سازمانی خواهد انجامید.

صالحی و دیگران (۱۳۹۲)، در پژوهشی با عنوان تأثیر عوامل فرهنگ مالیاتی بر تمکین مالیاتی در بین مؤدیان امور مالیاتی به این نتیجه دست یافته اند که از میان عوامل و ویژگی های فرهنگ مالیاتی عدالت و کارکرد سازمان با میانگین ۳/۵۹ دارای بیشترین میزان تأثیر بر تمکین مالیاتی بوده، صداقت و احساس مسئولیت مؤدیان با میانگین ۳/۱۷ در رتبه دوم و نیز تمایل

به پرداخت مالیات با میانگین ۳/۱۴ در رتبه سوم و کمترین میزان تأثیر را به نسبت دو متغیر دیگر بر تمکین مالیاتی داشته است.

میرمحمدی و دیگران، (۱۳۹۰)، در پژوهش خود با عنوان بررسی تأثیر عوامل موثر بر ارتقای تمکین مودیان مالیاتی (اشخاص حقوقی) از دیدگاه کارکنان مالیاتی در شهر تهران اعلام داشته اند نتایج آزمون فرضیه‌های این پژوهش، حاکی از این است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، از دیدگاه کارکنان مالیاتی اداره کل مودیان بزرگ مالیاتی شهر تهران، شواهدی مبنی بر رد فرضیه‌های آگاهی مودیان از قوانین و مقررات مالیاتی و تکالیف مربوط، اعمال جرائم مالیاتی، مصرف صحیح درآمدهای مالیاتی و اعلام آن برای مودیان مالیاتی وجود نداشت و می‌توان، آنها را از عوامل موثر بر ارتقای تمکین مودیان مالیاتی دانست.

طاهرپور (۱۳۹۰)، در پژوهشی با عنوان شناسایی عوامل فرهنگ مالیاتی مؤدیان مشاغل شهر تهران پرداختند که نتایج این پژوهش تا حدود زیادی مشابه تحقیقات انجام شده در اتریش، استرالیا، و روسیه است. همانند پژوهش حاضر، اولین و مهمترین متغیری که پاسخ دهنده‌ها (۵۱ درصد) مطرح نموده اند، عادلانه نبودن سیستم مالیاتی است. دارابی (۱۳۸۹)، در تحقیقی با عنوان ضرورت ایجاد فرهنگ مالیاتی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که برای دستیابی به فرهنگ مالیاتی بایستی سیستم مالیاتی کشور اصلاح شود و مهم‌ترین اصلاح در سیستم مالیاتی رفع بی‌عدالتی و تبعیض در جامعه است.

لشکری زاده و عزیز (۱۳۸۹)، در پژوهشی با عنوان شناسایی برخی عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی در ایران به این نتیجه رسیدند که کمبود دانش و آگاهی باعث بی‌توجهی به اهمیت پرداخت مالیات می‌گردد. میرمحمدی و همکاران (۱۳۹۰)، نیز در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر عوامل موثر بر ارتقای تمکین مودیان مالیاتی (اشخاص حقوقی) از دیدگاه کارکنان مالیاتی در شهر تهران آگاهی مودیان در خصوص قوانین و مقررات مالیاتی و تکالیف مربوط، اعمال جرائم مالیاتی نسبت به مودیان و مصرف صحیح درآمدهای مالیاتی و اعلام آن برای مودیان را از عوامل موثر بر ارتقای تمکین مالیاتی مودیان بر شمردند.

در پژوهشی که در آمریکا با عنوان توسعه فرهنگ مالیاتی برای همکاری بهتر انجام گردید، بیشتر مردم احساس می‌کنند که مالیات مزاحمتی است که باید از آن اجتناب کنند. مالیات دهندگان احساس می‌کنند که با آنها خشن رفتار می‌شود (پول زور و یک امر ناخوشایند) و تعداد اوراق مالیاتی ارسالی از طرف دولت برای مردم برگشت داده می‌شود و یا به عبارتی تعداد افرادی که مالیات نمی‌دهند رو به افزایش است. مالیات دهندگان همچنین احساس می‌کنند آنچه که از طریق مالیات به دولت داده می‌شود اکثراً هدر رفته و دولت از مسئولیتهای اجتماعی خود نیز غافل می‌شود. فرار مالیاتی، مسئولیت پذیری شهروندان، قوانین شفاف و قابل درک مالیاتی و همچنین عادلانه بودن آنها نیز از جمله ویژگیهای فرهنگ مالیاتی است (اسلمرد، ۱۹۹۲). برخی از اقتصاددانان مانند مایکل کام دسوس معتقد هستند فرهنگ مالیاتی باید مبتنی بر اجابت داوطلبانه با قوانین شفاف مالیاتی که بطور مداوم و سازگار بکار گرفته می‌شود، باشد. وی درک مفهوم فرهنگ مالیاتی را فقط به مالیات دهندگان محدود کرده است.

هنریک (۲۰۰۹)، در مقاله خود تحت عنوان مسئله فرار مالیاتی و اهمیت اعتماد مفهوم فرار مالیاتی را از لحاظ ده نوع مختلف مالیات مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و به تغییرات در چگونگی پرداخت مالیاتها می‌پردازد. وی بیان می‌دارد به جای بحث پیرامون فرار مالیاتی به عنوان یک پدیده معمول باید مالیاتهای مختلف را بصورت جداگانه بررسی نمود. همچنین در ادامه

عنوان می کند کسانی که به همشهریان خود اعتماد نمی کنند به احتمال بیشتر معتقدند که آنها از پرداخت مالیات طفره می روند اما عدم اعتماد سیاستمداران حتی تأثیر عمیق تری دارد مخصوصاً برای مالیاتهایی که دوباره توزیع می شوند و یا به لحاظ مالی باید پرداخت شوند. از اینرو برای سیاستمداران مهم است تا مورد اعتماد دیگران باشند به منظور اینکه قادر باشند تا مالیاتها را برای حفظ وضعیت رفاهی جمع آوری کنند.

فرضیه های پژوهش

فرضیه یک: مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی تأثیر دارد.
فرضیه دو: اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی و نحوه مصرف آنها در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی تأثیر دارد.
فرضیه سه: ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی تأثیر دارد.
فرضیه چهار: آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی تأثیر دارد.
فرضیه پنج: افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی تأثیر دارد.
فرضیه شش: حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی تأثیر دارد.

روش شناسی پژوهش

روش تحقیق حاضر با توجه به هدف کاربردی است. تحقیق حاضر از آن جهت که به بررسی و شناخت بیشتر روابط میان متغیرها در شرایط موجود می پردازد در رسته تحقیقهای توصیفی قرار می گیرد. در این تحقیق محقق متغیرها را دستکاری نمی کند و آنچه راکه هست، توصیف و تفسیر می کند و به بررسی شرایط و روابط می پردازد. در تحقیقهای توصیفی می توان ویژگیهای جامعه مورد مطالعه را از طریق بررسی پیمایشی یا نظرسنجی ارزیابی نمود که شامل ارزیابی نگرشها نسبت به پدیده مورد مطالعه می باشد. با توجه به اینکه در این پژوهش مطالب مربوط به مبنای نظری ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق از کتب، مجلات، مقالات، پایان نامه ها و صفحات وب موجود در شبکه اینترنت استفاده شده است. لذا این پژوهش از نوع کتابخانه ای و در عین حال با توجه به اینکه اجرای پژوهش مستلزم جمع آوری اطلاعات و داده های آماری با استفاده از پرسشنامه^۱ است. لذا این پژوهش از نوع پیمایشی نیز می باشد (خاکی، ۱۳۷۹). در این تحقیق با توجه به موضوع مورد بررسی و روش گردآوری اطلاعات و داده های آماری، تحقیق از نوع میدانی است.
جامعه آماری تحقیق حاضر شامل مودیان فعال حوزه مشاغل تا عملکرد سال ۱۳۹۷ امور مالیاتی استان آذربایجان غربی که تعداد آنها حدود ۱۹۳۵۷۰ نفر می باشد. از کل مودیان ۳۸۳ نفر به عنوان نمونه با استفاده از فرمول کوکران برای پرسشنامه ها انتخاب شده است و برای هر شهر با تقسیم تعداد مودیان آن شهر بر تعداد کل مودیان استان و ضرب آن در ۳۸۳ تعداد نمونه انتخابی هر شهر بدست آمده است که از تعداد ۴۰۰ پرسشنامه توزیع شده ۳۸۴ عدد از آنها پاسخ داده شده است.

¹-Questionnaire

نحوه گردآوری و تجزیه و تحلیل داده ها

به منظور تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده از پرسشنامه های جمع آوری شده از روش های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شده است. بدین ترتیب که برای توصیف پاسخ های داده شده به سؤالات پرسشنامه تحقیق از جدول های توزیع فراوانی و درصد پاسخ های مربوط به هر یک از سؤالات در قالب آمار توصیفی استفاده شد و برای نشان دادن بعضی از داده های آماری بصورت مجسم، از نمودار استفاده گردید و در سطح استنباطی برای آزمون فرضیات در صورت نرمال بودن داده های پژوهشی از آزمون پارامتریک تی تک گروهی و در صورت غیر نرمال بودن داده ها بجای آزمون پارامتریک تی تک گروهی از آزمون ناپارامتریک دو جمله ای استفاده شده است.

آمار توصیفی پژوهش

جنسیت مودیان مالیاتی مورد مطالعه

در جدول (۱) جنسیت مودیان مالیاتی مورد مطالعه آمده است. همانطور که مشاهده می شود ۷۹/۲ درصد مودیان مالیاتی مرد و ۲۰/۸ درصد دیگر زن هستند.

جدول (۱): مربوط به توزیع فراوانی جنسیت مودیان مالیاتی پاسخگو

جنسیت	فراوانی مطلق	درصد فراوانی
مرد	۳۰۴	٪۷۹/۲
زن	۸۰	٪۲۰/۸
جمع	۳۸۴	٪۱۰۰

مدرک مودیان مالیاتی

در جدول (۲) مدرک مودیان مالیاتی آمده است. همانطور که مشاهده می شود ۲۳/۲ درصد مودیان مالیاتی زیر دیپلم و ۳۶/۷ درصد دیپلم و ۳۳/۳ درصد لیسانس و ۶/۸ درصد آنها فوق لیسانس می باشند. بنابر این بیشتر مودیان مالیاتی، لیسانس هستند.

جدول شماره (۲): مدرک مودیان مالیاتی پاسخگو

مدرک	فراوانی مطلق	درصد فراوانی
زیر دیپلم	۸۹	٪ ۲۳/۲
دیپلم	۱۴۱	٪ ۳۶/۷
لیسانس	۱۲۸	٪ ۳۳/۳
فوق لیسانس	۲۶	٪ ۶/۸
جمع	۳۸۴	٪۱۰۰

سن مودیان مالیاتی

در جدول (۳) سن مودیان مالیاتی مورد مطالعه آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود ۶/۸ درصد مودیان مالیاتی کمتر از ۳۰ سال و ۴۷/۱ درصد بین ۳۰ تا ۴۰ سال و ۳۹/۶ درصد بین ۴۰ تا ۵۰ سال و ۶/۵ درصد بالای ۵۰ سال سن دارند. بیشتر مودیان مالیاتی بین ۳۰ تا ۴۰ سال سن دارند.

جدول (۳): سن مودیان مالیاتی

سابقه خدمت	فراوانی مطلق	درصد فراوانی
کمتر از ۳۰ سال	۲۶	۶/۸
بین ۳۰ تا ۴۰ سال	۱۸۱	۴۷/۱
بین ۴۰ تا ۵۰ سال	۱۵۲	۳۹/۶
بالای ۵۰ سال	۲۵	۶/۵
جمع	۳۸۴	۱۰۰

سابقه مالیاتی مودیان مالیاتی

در جدول (۴) سابقه مالیاتی مودیان مالیاتی مورد مطالعه آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود ۶۱/۵ درصد مودیان مالیاتی کمتر از ۱۰ سال و ۲۸/۶ درصد مودیان مالیاتی بین ۱۰ تا ۲۰ سال و ۹/۹ درصد مودیان مالیاتی بالای ۲۰ سال سابقه مالیاتی دارند.

جدول (۴): سابقه خدمت مودیان مالیاتی

سابقه مالیاتی	فراوانی مطلق	درصد فراوانی
کمتر از ده سال	۲۳۶	۶۱/۵
بین ۱۰ تا ۲۰ سال	۱۱۰	۲۸/۶
بالای ۲۰ سال	۳۸	۹/۹
جمع	۳۸۴	۱۰۰

میزان تاثیر مکانیزه کردن

برای سنجش متغیر میزان تاثیر مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی از ۴ گویه در سطح اندازه گیری رتبه ای به صورت یک طیف ۵ قسمتی استفاده شده نمره ۲۰ نشان دهنده بالاترین سطح میزان و نمره ۴ نشان دهنده پایین ترین میزان تاثیر مکانیزه کردن می باشد که البته برای توصیف بهتر داده ها مقادیر تقسیم بر تعداد سؤال ها شده است و میانگین این متغیر ۲/۰۶ است که در بین سطوح کم و متوسط می باشد.

جدول (۵): شاخص‌های مرکزی و پراکندگی متغیر میزان تاثیر مکانیزه کردن

تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	دامنه تغییرات	حداقل	حداکثر
۳۸۴	۲/۰۶	۰/۸۱	۰/۶۶	+۰/۲۷	۴	۱	۵

همانطور که در جدول (۵) شاخص‌های آماری میزان تاثیر مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی مشاهده می‌شود انحراف معیار آن ۰/۸۱ و واریانس ۰/۶۶، حداقل میزان ۱ و حداکثر میزان ۵ می‌باشد. ضریب چولگی ۰/۲۷+ می‌باشد که نشان می‌دهد داده‌ها به مقدار کمی چولگی مثبت دارند.

میزان تاثیر اطلاع رسانی

برای سنجش متغیر میزان تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی و نحوه مصرف آنها در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی از ۴ گویه در سطح اندازه گیری رتبه ای به صورت یک طیف ۵ قسمتی استفاده شده نمره ۲۰ نشان دهنده بالاترین سطح میزان و نمره ۴ نشان دهنده پایین ترین میزان اطلاع رسانی و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی و نحوه مصرف آنها می‌باشد که البته برای توصیف بهتر داده‌ها مقادیر تقسیم بر تعداد سؤال‌ها شده است و میانگین این متغیر ۴/۲۰ است که در بین سطوح زیاد و خیلی زیاد می‌باشد.

جدول (۶): شاخص‌های مرکزی و پراکندگی متغیر میزان تاثیر اطلاع رسانی

تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	دامنه تغییرات	حداقل	حداکثر
۳۸۴	۴/۲۰	۰/۵۴	۰/۲۹	-۰/۳۳	۴	۱	۵

همانطور که در جدول (۶) شاخص‌های آماری میزان تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی و نحوه مصرف آنها در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی مشاهده می‌شود انحراف معیار آن ۰/۵۴ و واریانس ۰/۲۹، حداقل میزان ۱ و حداکثر میزان ۵ می‌باشد. ضریب چولگی ۰/۳۳- می‌باشد که نشان می‌دهد داده‌ها به مقدار خیلی کم چولگی منفی دارند.

میزان تاثیر ساده سازی و شفاف سازی

برای سنجش متغیر میزان تاثیر ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی از ۴ گویه در سطح اندازه گیری رتبه ای به صورت یک طیف ۵ قسمتی استفاده شده نمره ۲۰ نشان دهنده بالاترین سطح میزان و نمره ۴ نشان دهنده پایین ترین میزان ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی می‌باشد که البته برای توصیف بهتر داده‌ها مقادیر تقسیم بر تعداد سؤال‌ها شده است و میانگین این متغیر ۳/۷۵ است در بین سطوح متوسط و زیاد می‌باشد.

جدول (۷): شاخص‌های مرکزی و پراکندگی میزان تاثیر ساده سازی و شفاف سازی

تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	دامنه تغییرات	حداقل	حداکثر
۳۸۴	۳/۷۵	۰/۵۳	۰/۲۸	+۰/۲۶	۴	۱	۵

همانطور که در جدول (۷) شاخص های آماری میزان تاثیر ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی مشاهده می شود انحراف معیار آن $0/53$ و واریانس $0/28$ ، حداقل میزان ۱ و حداکثر میزان ۵ می باشد. ضریب چولگی $0/26+$ می باشد که نشان می دهد داده ها به مقدار خیلی کم چولگی مثبت دارند.

میزان تاثیر آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی

برای سنجش متغیر میزان تاثیر آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی از ۴ گویه در سطح اندازه گیری رتبه ای به صورت یک طیف ۵ قسمتی استفاده شده نمره ۲۰ نشان دهنده بالاترین سطح میزان و نمره ۴ نشان دهنده پایین ترین میزان آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی می باشد که البته برای توصیف بهتر داده ها مقادیر تقسیم بر تعداد سئوالها شده است و میانگین این متغیر $3/83$ است که در بین سطوح متوسط و زیاد می باشد.

جدول (۸): شاخص های مرکزی و پراکندگی میزان تاثیر آموزش مردم

تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	دامنه تغییرات	حداقل	حداکثر
۳۸۴	۳/۸۳	۰/۳۸	۰/۱۵	+۰/۱۱	۴	۱	۵

همانطور که در جدول (۸) شاخص های آماری میزان تاثیر آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی مشاهده می شود انحراف معیار آن $0/38$ و واریانس $0/15$ ، حداقل میزان ۱ و حداکثر میزان ۵ می باشد. ضریب چولگی $0/11+$ می باشد که نشان می دهد داده ها به مقدار خیلی کم چولگی مثبت دارند.

میزان تاثیر افزایش عدالت و کارکرد

برای سنجش متغیر میزان تاثیر افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی از ۴ گویه در سطح اندازه گیری رتبه ای به صورت یک طیف ۵ قسمتی استفاده شده نمره ۲۰ نشان دهنده بالاترین سطح میزان و نمره ۴ نشان دهنده پایین ترین میزان افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی می باشد که البته برای توصیف بهتر داده ها مقادیر تقسیم بر تعداد سئوالها شده است و میانگین این متغیر $4/25$ است که در بین سطوح زیاد و خیلی زیاد می باشد.

جدول (۹): شاخص های مرکزی و پراکندگی میزان تاثیر افزایش عدالت و کارکرد

تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	دامنه تغییرات	حداقل	حداکثر
۳۸۴	۴/۲۵	۰/۳۵	۰/۱۲	-۰/۴۹	۴	۱	۵

همانطور که در جدول (۹) شاخص های آماری میزان تاثیر افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی مشاهده می شود انحراف معیار آن $0/35$ و واریانس $0/12$ ، حداقل میزان ۱ و حداکثر میزان ۵ می باشد. ضریب چولگی $-0/49$ می باشد که نشان می دهد داده ها به مقدار خیلی کم چولگی منفی دارند.

میزان تاثیر حسن رفتاری کارکنان

برای سنجش متغیر میزان تاثیر حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی از ۴ گویه در سطح اندازه گیری رتبه ای به صورت یک طیف ۵ قسمتی استفاده شده نمره ۲۰ نشان دهنده بالاترین سطح میزان و نمره ۴ نشان دهنده پایین ترین میزان حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی می باشد که البته برای توصیف بهتر داده ها مقادیر تقسیم بر تعداد سؤال ها شده است و میانگین این متغیر ۳/۰۱ است که در روی سطح متوسط قرار می گیرد.

جدول (۱۰): شاخص های مرکزی و پراکندگی میزان تاثیر حسن رفتاری

تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	دامنه تغییرات	حداقل	حداکثر
۳۸۴	۳/۷۶	۰/۶۵	۰/۴۲	-۰/۴۸	۴	۱	۵

همانطور که در جدول (۱۰) شاخص های آماری میزان تاثیر حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی مشاهده می شود انحراف معیار آن ۰/۵۲ و واریانس ۰/۲۷، حداقل میزان ۱ و حداکثر میزان ۵ می باشد. ضریب چولگی ۰/۴۸- می باشد که نشان می دهد داده ها به مقدار خیلی کم چولگی منفی دارند.

آزمون نرمال بودن

همانطور که در قسمت روشهای آماری و نیز در طرح تحقیق آمده فرضیات به دنبال بررسی میزان تاثیر میزان مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی، میزان تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی، میزان تاثیر ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی، میزان تاثیر آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی، میزان تاثیر افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی، میزان تاثیر حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی می باشد. قبل از آزمون فرضیات؛ شرط استفاده از آزمون های پارامتریک از جمله آزمون ضریب تی تک گروهی، نرمال بودن داده های پژوهشی است. لذا برای مشخص شدن نرمال بودن داده های پژوهشی آزمون گلوبوگروف اسمیرنوف برای تک تک متغیرها صورت گرفته است که نتایج آن در جدول (۱۱) آمده است.

جدول (۱۱): آزمون کلاماواسمیرنوف جهت مشخص کردن طبیعی بودن داده ها

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	مقدار z	سطح معنی داری sig
میزان تاثیر مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی	۲/۰۵	۰/۸۱	۰/۱۷	۰/۰۰ = غیرنرمال
میزان تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی	۴/۲۰	۰/۵۴	۰/۱۳	۰/۰۰ = غیرنرمال
میزان تاثیر ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی	۳/۷۵	۰/۵۳	۰/۱۸	۰/۰۰ = غیرنرمال
میزان تاثیر آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی	۳/۸۲	۰/۳۸	۰/۰۵	۰/۰۵۱ = نرمال
میزان تاثیر افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی	۴/۲۵	۰/۳۵	۰/۱۸	۰/۰۰ = غیرنرمال
میزان تاثیر حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی	۳/۷۶	۰/۶۵	۰/۱۴	۰/۰۰ = غیرنرمال

چنان که در جدول شماره (۱۱) مشاهده می شود. داده های مربوط به میزان تاثیر میزان تاثیر مکانیزه کردن فرآیندهای مالیاتی، میزان تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی، میزان تاثیر ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی، میزان تاثیر افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی، میزان تاثیر حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی از دیدگاه مودیان مالیاتی غیر نرمال می باشند چون سطح معنی داری متغیرهای پژوهشی در آزمون کلامو اسمیرنوف کوچکتر از ۰/۰۵ است. بنابراین بدلیل غیر نرمال بودن داده ها بجای آزمون پارامتریک تی تک گروهی از آزمون ناپارامتریک دوجمله ای استفاده شده است و میزان تاثیر آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی، نرمال می باشد چون سطح معنی داری متغیرهای پژوهشی در آزمون کلامو اسمیرنوف بزرگتر از ۰/۰۵ است. بنابر این بدلیل نرمال بودن از آزمون پارامتریک تی تک گروهی استفاده شده است.

آزمون فرضیه اول پژوهش

در این فرضیه متغیر میزان تاثیر مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی با ۴ سؤال مورد سنجش قرار گرفته است. برای آزمون معنی داری تاثیر بدلیل فاصله ای و غیر نرمال بودن توزیع پراکندگی متغیر میزان تاثیر مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی در آزمون گلوبوگروف اسمیرنو، بجای آزمون تی تک گروهی از آزمون دوجمله ای استفاده شده است که نتیجه آن در جدول (۱۲) مشاهده می شود.

جدول (۱۲): آزمون دوجمله ای فرضیه اول پژوهش

سطح معنی داری ($P \leq 0.05$)	مقدار آزمون	درصد مورد مشاهده	تعداد	گروه
۰,۰۰۰	۰,۰۵	۹۲	۳۵۳	گروه ۱
		۸	۳۱	گروه ۲
		۱۰۰	۳۸۴	کل

همان طور که در جدول (۱۲) مشاهده می شود. از نظر ۹۲ درصد مودیان مالیاتی، میزان تاثیر مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی، کمتر از حد متوسط می باشد و تنها ۸ درصد از مودیان مالیاتی معتقدند میزان تاثیر مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی بالاتر از حد متوسط می باشد. نتایج آزمون دو جمله ای نشان می دهد میزان تاثیر مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی، کمتر از حد متوسط است. چون سطح معنی داری آزمون دو جمله ای کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد.

آزمون فرضیه دوم پژوهش

در این فرضیه متغیر میزان تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی با ۴ سؤال مورد سنجش قرار گرفته است. برای آزمون معنی داری تاثیر بدلیل فاصله ای و غیر نرمال بودن توزیع پراکندگی متغیر میزان تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد در

آمدهای مالیاتی در آزمون گلوموگروف اسمیرنو، بجای آزمون تی تک گروهی از آزمون دوجمله ای استفاده شده است که نتیجه آن در جدول (۱۳) مشاهده می شود.

جدول (۱۳): آزمون دوجمله ای فرضیه دوم پژوهش

سطح معنی داری ($P \leq 0/05$)	مقدار آزمون	درصد مورد مشاهده	تعداد	گروه
۰,۰۰۰	۰,۰۵	۷	۲۵	گروه ۱ $\leq 3/1$
		۹۳	۳۵۹	گروه ۲ $> 3/1$
		۱۰۰	۳۸۴	کل

همانطور که در جدول (۱۳) مشاهده می شود. از نظر ۷ درصد مودیان مالیاتی، میزان تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی، کمتر از حد متوسط می باشد و ۹۳ درصد از مودیان مالیاتی معتقدند میزان تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی در ارتقا تمکین مالیاتی بالاتر از حد متوسط می باشد. نتایج آزمون دو جمله ای نشان می دهد میزان تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی، بالاتر از حد متوسط است. چون سطح معنی داری آزمون دو جمله ای کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد.

آزمون فرضیه سوم پژوهش

در این فرضیه متغیر میزان ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی با ۴ سؤال مورد سنجش قرار گرفته است. برای آزمون معنی داری تاثیر بدلیل فاصله ای و غیر نرمال بودن توزیع پراکندگی متغیر میزان ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی در آزمون گلوموگروف اسمیرنو، بجای آزمون تی تک گروهی از آزمون دوجمله ای استفاده شده است که نتیجه آن در جدول (۱۴) مشاهده می شود.

جدول (۱۴): آزمون دوجمله ای فرضیه سوم پژوهش

سطح معنی داری ($P \leq 0/05$)	مقدار آزمون	درصد مورد مشاهده	تعداد	گروه
۰,۰۰۰	۰,۰۵	۱۵	۵۸	گروه ۱ $\leq 3/1$
		۸۵	۳۲۶	گروه ۲ $> 3/1$
		۱۰۰	۳۸۴	کل

همانطور که در جدول (۱۴) مشاهده می شود. از نظر ۱۵ درصد مودیان مالیاتی، میزان ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی، کمتر از حد متوسط می باشد و ۸۵ درصد از مودیان مالیاتی معتقدند میزان ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی در ارتقا تمکین مالیاتی بالاتر از حد متوسط می باشد. نتایج آزمون دو جمله ای نشان می دهد میزان ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی، بالاتر از حد متوسط است. چون سطح معنی داری آزمون دو جمله ای کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد.

آزمون فرضیه چهارم پژوهش

در این فرضیه متغیر میزان تاثیر آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی با ۴ سؤال مورد سنجش قرار گرفته است. برای آزمون معنی داری تاثیر بدلیل فاصله ای و نرمال بودن توزیع پراکندگی متغیر میزان تاثیر آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی در آزمون گلوگوگروف اسمیرنو، از آزمون تی تک گروهی استفاده شده است که نتیجه آن در جدول (۱۵) مشاهده می شود.

جدول (۱۵): آزمون دوجمله ای فرضیه چهارم پژوهش

متغیر	درجه آزادی	میانگین	انحراف معیار	تفاوت میانگین	مقدار t	سطح معنی داری ($P \leq 0/05$)
میزان تاثیر آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی	۳۸۳	۳/۸۲	۰/۳۸	۰/۷۲	۳۶/۵۹	۰/۰۰

همانطور که در جدول (۱۵) مشاهده می شود نتیجه آزمون نشان می دهد با توجه به تفاوت میانگین، میزان تاثیر آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی بالاتر از حد متوسط می باشد. چون سطح معنی داری آزمون تی تک گروهی کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد.

آزمون فرضیه پنجم پژوهش

در این فرضیه متغیر میزان افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی با ۴ سؤال مورد سنجش قرار گرفته است. برای آزمون معنی داری تاثیر بدلیل فاصله ای و غیر نرمال بودن توزیع پراکندگی متغیر میزان افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی در آزمون گلوگوگروف اسمیرنو، بجای آزمون تی تک گروهی از آزمون دوجمله ای استفاده شده است که نتیجه آن در جدول (۱۶) مشاهده می شود.

جدول (۱۶): آزمون دوجمله ای فرضیه پنجم پژوهش

سطح معنی داری ($P \leq 0/05$)	مقدار آزمون	درصد مورد مشاهده	تعداد	گروه
۰,۰۰۰	۰,۰۵	۰	۰	گروه ۱
		۱۰۰	۳۸۴	گروه ۲
		۱۰۰	۳۸۴	کل

همانطور که در جدول (۱۶) مشاهده می شود، از نظر صفر درصد مودیان مالیاتی، میزان افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی، کمتر از حد متوسط می باشد و ۱۰۰ درصد از مودیان مالیاتی معتقدند میزان افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی در ارتقا تمکین مالیاتی بالاتر از حد متوسط می باشد. نتایج آزمون دو جمله ای نشان می دهد

میزان افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی، بالاتر از حد متوسط است. چون سطح معنی داری آزمون دو جمله ای کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد.

آزمون فرضیه ششم پژوهش

حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی تاثیر دارد. در این فرضیه متغیر میزان حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی با ۴ سؤال مورد سنجش قرار گرفته است. برای آزمون معنی داری تاثیر بدلیل فاصله ای و غیر نرمال بودن توزیع پراکندگی متغیر میزان حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در آزمون گلوبوگروف اسمیرنو، بجای آزمون تی تک گروهی از آزمون دوجمله ای استفاده شده است که نتیجه آن در جدول (۱۷) مشاهده می شود.

جدول (۱۷): آزمون دوجمله ای فرضیه ششم پژوهش

سطح معنی داری ($P \leq 0/05$)	مقدار آزمون	درصد مورد مشاهده	تعداد	گروه
۰,۰۰۰	۰,۰۵	۱۸	۶۹	گروه ۱
		۸۲	۳۱۵	گروه ۲
		۱۰۰	۳۸۴	کل

همانطور که در جدول (۱۷) مشاهده می شود. از نظر ۱۸ درصد مودیان مالیاتی، میزان حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی، کمتر از حد متوسط می باشد و ۸۲ درصد از مودیان مالیاتی معتقدند میزان حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در ارتقا تمکین مالیاتی بالاتر از حد متوسط می باشد. نتایج آزمون دو جمله ای نشان می دهد میزان حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی در ارتقا فرهنگ و تمکین مالیاتی، بالاتر از حد متوسط است. چون سطح معنی داری آزمون دو جمله ای کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد.

نتیجه گیری و پیشنهادات

فرضیه ۱: با توجه به اینکه برابر آزمون دو جمله ایی سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ می باشد ولی چون میانگین به دست آمده (۲/۰۵) کمتر از حد متوسط که عدد (۳/۱) می باشد، و حدود ۹۲ درصد مودیان تاثیر این متغیر را کمتر از حد متوسط دانسته اند، لذا نتیجه می گیریم که این متغیر (مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی) تاثیری در فرهنگ و تمکین مالیاتی ندارد، پس می توان با اطمینان ۹۵ درصد ابراز کرد که فرضیه فوق رد می شود.

فرضیه ۲: با توجه به اینکه برابر آزمون دو جمله ایی سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ می باشد و میانگین به دست آمده (۴/۲۰) بیشتر از عدد حد متوسط (۳/۱) می باشد، و حدود ۹۳ درصد مودیان تاثیر این متغیر را بیشتر از حد متوسط دانسته اند، لذا نتیجه می گیریم که این متغیر (اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی) تاثیر به سزایی در فرهنگ و تمکین مالیاتی دارد، پس می توان با اطمینان ۹۵ درصد ابراز کرد که فرضیه فوق مورد تأیید است.

فرضیه ۳: با توجه به اینکه برابر آزمون دو جمله ایی سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ می باشد و میانگین به دست آمده (۳/۷۵) بیشتر از عدد حد متوسط (۳/۱) می باشد، و حدود ۸۵ درصد مودیان تاثیر این متغیر را بیشتر از حد متوسط دانسته اند، لذا نتیجه

می گیریم که این متغیر (ساده سازی و شفاف سازی متون قوانین مالیاتی) تاثیر به سزایی در فرهنگ و تمکین مالیاتی دارد، پس می توان با اطمینان ۹۵ درصد ابراز کرد که فرضیه فوق مورد تأیید است.

فرضیه ۴: برای آزمون معنی داری تاثیر بدلیل فاصله ای و نرمال بودن توزیع پراکندگی در آزمون گلوموگروف اسمیرنو، از آزمون تی تک گروهی استفاده شده است و سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ می باشد، و باتوجه به میانگین به دست آمده (۳/۸۲)، لذا نتیجه می گیریم که این متغیر (آموزش مردم با قوانین و مقررات مالیاتی) تاثیر به سزایی در فرهنگ و تمکین مالیاتی دارد، پس می توان با اطمینان ۹۵ درصد ابراز کرد که فرضیه فوق مورد تأیید است.

فرضیه ۵: با توجه به اینکه برابر آزمون دو جمله ایی سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ می باشد و میانگین به دست آمده (۴/۲۵) بیشتر از عدد حد متوسط (۳/۱) می باشد، و حدود ۱۰۰ درصد مودیان تاثیر این متغیر را بیشتر از حد متوسط دانسته اند، لذا نتیجه می گیریم که این متغیر (افزایش عدالت و کارکرد سازمان مالیاتی) تاثیر به سزایی در فرهنگ و تمکین مالیاتی دارد، پس می توان با اطمینان ۹۵ درصد ابراز کرد که فرضیه فوق مورد تأیید است.

فرضیه ۶: با توجه به اینکه برابر آزمون دو جمله ایی سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ می باشد و میانگین به دست آمده (۳/۷۶) بیشتر از عدد حد متوسط (۳/۱) می باشد، و حدود ۸۲ درصد مودیان تاثیر این متغیر را بیشتر از حد متوسط دانسته اند، لذا نتیجه می گیریم که این متغیر (حسن رفتاری کارکنان امور مالیاتی) تاثیر به سزایی در فرهنگ و تمکین مالیاتی دارد، پس می توان با اطمینان ۹۵ درصد ابراز کرد که فرضیه فوق مورد تأیید است.

پیشنهادات مبتنی بر نتایج پژوهش

فرضیه ۱: با توجه به اینکه این فرضیه رد شد و چون این تحقیق از دیدگاه مودیان بررسی شده بود ولی نمی توان با قاطعیت گفت که مکانیزه کرده فرایندهای مالیاتی بی تاثیر می باشد. زیرا مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی باعث خواهد شد تا حضور مودی مالیاتی را در اداره امور مالیاتی به حداقل کاهش دهد. و این عمل به خودی خود باعث خواهد شد تا مودی به پرداخت مالیات خود بیشتر از قبل ترغیب گردد. باتوجه به اینکه اجرای طرح جامع مالیاتی عاملی خواهد شد که مراجعه حضوری مودی در اداره امور مالیاتی را کاهش دهد لذا تسریع در اجرای این طرح هرچند با درصد پایین ولی به افزایش فرهنگ و تمکین مالیاتی مودی کمک خواهد نمود.

فرضیه ۲: تاثیر اطلاع رسانی لازم به مردم و آگاهی ذینفعان از نحوه توزیع مجدد درآمدهای مالیاتی از فرضیه هایی است که با شدت بالا تأیید شده است. به طور مشخص آگاهی مردم از درآمدهای مالیاتی و توزیع مجدد آن در سطح جامعه به ترغیب آنان در پرداخت مالیاتی بسیار موثر خواهد بود. در شرایط فعلی این پرسش مطرح است، مالیاتی که مردم پرداخت می کنند، به کجا می رود؟ در پاسخ، باید گفت که به دلیل عدم فرهنگ سازی مناسب همچنان در این باره ابهام وجود دارد. به عبارت دیگر، توضیح درباره این که سرانجام مالیاتی که مردم پرداخت می کنند در چه جایی هزینه می شود، ضروری است. لذا می توان به طور مشخص از طروق مختلف در سطوح خرد و کلان میزان هزینه شده درآمد مالیاتی برای مورد خاص را برای عموم مردم اطلاع رسانی کرد.

فرضیه ۳: ساده سازی متون قوانین مالیاتی می تواند در ارتقاء فرهنگ مالیاتی مردم تاثیر داشته باشد به عبارت دیگر به علت پیچیدگی و غیرقابل فهم بودن قوانین مالیاتی، فرهنگ مالیاتی در میان عموم مودیان مالیاتی ارتقا نیافته است. سازمان امور مالیاتی باید ابهامات و پیچیدگی های موجود در قانون مالیات ها را رفع نماید، به نحوی که فهم و درک آن برای مودیان

مالیاتی و حتی کارشناسان مالیاتی آسان باشد و درک آسان قوانین از طرف مودیان مالیاتی باعث خواهد شد فرهنگ و فهم مالیاتی افزایش خواهد یافت و به تبع آن تمکین مالیاتی نیز افزایش خواهد یافت.

فرضیه ۴: عدم اطلاع مردم از قوانین مالیاتی یکی از عوامل مهم در بروز مشکلات تشخیص برای ماموران مالیاتی است. متأسفانه در کشور ما اطلاع رسانی فقط محدود شده به زمان تسلیم اظهارنامه مالیاتی؛ در حالی که برای ارتقای فرهنگ مالیاتی و افزایش تمکین مالیاتی نیازمند تبلیغات و فرهنگ سازی گسترده می باشد.

تبلیغات رسانه ای: اکتفاء به اطلاع رسانی زمان تسلیم اظهارنامه مالیاتی در رسانه ملی نمی تواند انتظارات افزایش تمکین مالیاتی را در بر داشته باشد. جایگاه رسانه ملی در کشور به حدی گسترده است که می تواند تاثیر به سزائی داشته باشد. آموزش قوانین و مقررات مالیاتی در قالب فیلم و طنز و حتی تخصیص شبکه اختصاصی مالیات می تواند چنین نقشی را در جامعه ایفا کند.

تبلیغات چهره به چهره: این عمل را می توان به دو صورت انجام داد.

- ۱- تبلیغات عمومی از طریق منابر و سخنرانی های عمومی و اشاره به جایگاه مالیات در پیشرفت اقتصادی کشور.
- ۲- استفاده از کارشناسان خبره مالیاتی در مراسم های مختلف همانند نماز جمعه، مناسبت های مختلف و اختصاص زمانی هر چند کوتاه برای تبیین جایگاه مالیات.

موارد فوق به طور غیر مستقیم به افزایش اطلاعات مردم با قوانین و مقررات مالیاتی در بطن جامعه خواهد انجامید. فرضیه ۵: این فرضیه بیشتر از سایر فرضیات مورد تحقیق درصد قبولی بالایی را به خود اختصاص داده است و این نشان از اهمیت بالای عدالت و کارکرد سازمانی را نزد مودیان نشان می دهد. این فرضیه با ۱۰۰ درصد مودیان که به بالاتر از حد متوسط نظر داده اند همراه است.

عدالت مالیاتی: برقراری عدالت مالیاتی از سوی سازمان امور مالیاتی مسئله ای بسیار مهمی می باشد. چنانچه مودی مالیاتی مالیات تشخیص شده برای خودش را بیشتر یا نابرابر از سایر هم صنفان خود که کارکرد یکسانی با او دارند، ببیند در پرداخت مالیات قصور خواهد کرد. البته باید خاطر نشان کرد که تشخیص صحیح مالیات به عوامل دیگری نیز نیازمند می باشد که به عوامل درون سازمانی مانند ۱- به کار گیری نیروی متخصص مالیاتی در جایگاه تشخیص مالیات، ۲- توزیع پرونده مالیاتی به صورت عادلانه از لحاظ کمی و کیفی بین ماموران تشخیص مالیاتی با توجه به محدودیت زمانی رسیدگی، ۳- رسیدگی به نیازهای نیروی انسانی سازمان، بر می گردد.

کارکرد سازمانی: با افزایش کارکرد سازمان مالیاتی به وسیله مشخص کردن نحوه خرج کرد مالیات در جامعه، افزایش اعتماد مودیان به مسئولین مالیاتی، کاهش تبعیضات و رشوه در سازمان مالیاتی و غیره می توان تمایل به پرداخت مالیات را در بین مودیان بیشتر کرد.

فرضیه ۶: در شرایطی که الکترونیکی شدن ارائه اظهارنامه مالیاتی و اجرای طرح جامع مالیاتی رابطه مستقیم کارکنان مالیاتی و مودیان را کاهش داده است اما همچنان بسیاری از مراجعه کنندگان به سازمان امور مالیاتی از نحوه برخورد و راهنمایی کارکنان سازمان امور مالیاتی انتقاد می کنند. به اعتقاد این افراد نظام مالیاتی کشور هم اکنون با دو مشکل اساسی مواجه است؛ نخستین مشکل فرهنگ برخورد کارکنان با مودیان است. برخی مودیان معتقدند نگاه کارکنان مالیاتی باید نسبت به مودیان تغییر کند و این موضوع نهادینه شود مودیان برای پرداخت مالیات خود به سازمان مراجعه کرده اند و بدهکار افراد نیستند. همچنین برخی دیگر می گویند در راستای الکترونیکی شدن ارائه اظهارنامه های مالیاتی و آماده نبودن بسترهای لازم برای ثبت

اظهارنامه‌ها برخی ناهماهنگی میان کارکنان امور مالیاتی و مودیان ایجاد شده و کارکنان نیز آنچنان که باید نمی‌توانند مودیان را راهنمایی کنند و این موضوع باعث ایجاد سردرگمی در میان مودیان شده است. مودیان مالیاتی معتقدند این مشکل با ابلاغ بخشنامه و مصوبه برطرف نمی‌شود و سازمان امور مالیاتی باید برای حل این مشکل اقدام اساسی کرده و تلاش کند فرهنگ برخورد با مودیان را به کارکنان امور مالیاتی آموزش دهد. البته این موضوع یک پروسه کوتاه مدت نیست اما موضوعی است که باید هرچه سریع‌تر در دستور کار سازمان امور مالیاتی قرار گیرد (دنیای اقتصاد، ۱۳۹۴).

پیشنهاداتی برای پژوهش‌های آتی

۱. باتوجه به اینکه این تحقیق به دنبال تاثیر فرضیه‌های مذکور را از دیدگاه مودیان مورد بررسی قرار داده است، لذا ضروری به نظر می‌رسد که این فرضیات از دیدگاه کارکنان امور مالیاتی نیز مورد بررسی قرار گیرد.
۲. این تحقیق صرفاً از مودیان مشاغل به عمل آمده است و برای ابراز قطعی و یافته‌های بیشتر بایستی حیطه مطالعه مودیان افزایش یابد و سایر مودیان واحدهای مالیاتی مورد مطالعه قرار گیرد.
۳. با توجه به اینکه فرضیه اول این تحقیق (مکانیزه کردن فرایندهای مالیاتی) در این تحقیق رد شد، لذا تحقیق در این حوزه به شکل وسیع لازم و ضروری به نظر می‌رسد.
۴. مولفه‌های مورد بررسی از جمله ده‌ها عواملی می‌توانند باشند که در تحقیق حاضر مورد بررسی قرار گرفته‌اند و سایر محققان می‌توانند دیگر مولفه‌ها و تاثیر آنها روی فرهنگ و تمکین مالیاتی را مورد بررسی قرار دهند.
۵. با توجه به اجرای قانون جدید مالیات‌های مستقیم از سال ۱۳۹۵، محققان می‌توانند تاثیر قانون جدید را در افزایش و کارکرد مالیاتی مورد مطالعه قرار دهند.
۶. اجرای طرح جامعه مالیاتی که طرحی نوپا در کشورمان می‌باشد فرصت خوبی برای محققان در تحقیق این زمینه فراهم خواهد آورد.

منابع

- ✓ آسترکی، مرضیه، (۱۳۸۹)، فرهنگ پرداخت مالیات، مهندسی فرهنگی، دوره ۴، شماره ۳۹ و ۴۰، صص ۸۸-۹۴.
- ✓ پورقاسمی، تیمور، (۱۳۹۴)، شناسایی عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ و تمکین مالیاتی در اداره کل امور مالیاتی استان آذربایجان غربی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین‌المللی پردیس.
- ✓ رضایی، محمدقاسم، خادمی جامخانه، علی اکبر، منتظرالظهور، مریم، (۱۳۸۹)، جایگاه تحول و تمکین در اصلاحات نظام مالیاتی: تجربه جهانی و چالش‌های نظام مالیاتی ایران، جهاد دانشگاهی، صص ۸۳-۹۹.
- ✓ زارع زاده، عیسی، (۱۳۹۱)، بررسی رابطه ساختار سازمانی با کیفیت خدمات و عملکرد در اداره کل امور مالیاتی استان آذربایجان غربی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی کرج.
- ✓ قربانی، صابر، (۱۳۸۹)، نگاهی به فرهنگ مالیاتی ایران، تدبیر، صص ۳۵-۴۲.
- ✓ لشگری زاده، مریم، عزیزی، محمد، (۱۳۸۹)، شناسایی برخی عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی ایران، مدیریت، دوره ۸، شماره ۲۲، صص ۸۲-۹۱.

- ✓ ملازاده، محمد، (۱۳۹۳)، عوامل موثر بر ارتقای فرهنگ مالیاتی در میان مودیان ارزش افزوده، مطالعات کمی در مدیریت، دوره ۵، شماره اول، صص ۱۲۳-۱۵۰.
- ✓ وزارت امور اقتصادی و دارایی، (۱۳۸۶)، بررسی و اندازه گیری نسبت مالیاتی در ایران با نگاهی بر مشکلات نظام مالیاتی.
- ✓ Alm, J. and J. Martinez-Vazquez (2003), Institutions, Paradigms, and Tax Evasion in Developing and Transition Countries, in Public Finance in Developing and Transition Countries, eds. J. Martinez-Vazquez and J. Alm, EdgarElgar, 146-178.
- ✓ Bird, Richard M., Zolt, Eric M. (2003), Introduction to Tax Policy Design and Development, World Bank, 1-39.
- ✓ Birger and Karsten von Blumenthal, Tax Culture and Austrian Economics: A Case Study of the Big 1896 Tax Reform, National Tax Association's 96th Annual Conference on Taxation in Chicago, USA, (November 2003).
- ✓ Birger, Nerré (2001), the Role of Tax Culture in Transformation Processes –The Case of Russia. ASPE Working Paper#03/2001 St. Petersburg, Russia. INTERNET: <http://www.aspe.spb.ru/WP103Abstract.htm>.
- ✓ Cnossen, Sijbren (1990), The Case for Tax Diversity in the European Community. European Economic Review, 34, 471-479.
- ✓ Keith Hart. (2007). Informal economy. The new pallarav A Dictionary of Economics. London: Macminan press.
- ✓ Kroeber, Alfred Kluckohn, Clyde. (2008). Culture: A critical review of concepts and definitions. Vander Zanden, James.
- ✓ Larsp. Feld and Jean- Robert Tyran (2009), Tax Evasion and voting: An Experiments Analysis ,
- ✓ McKee, M., (2003), High Tax Compliance Leads to Smaller Government, manuscript, Department of Economics, University of Tennessee.
- ✓ Ms. Hosseini- Sadr, Mr. Panahiand Sand or Somodi, (2006), lavge tax payerunit, phase1. End report page 3, 7, 15.